

УДК 657.11

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-6-46>**Оляднічук Н.В.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Уманського національного університету садівництва***Підлубна О.Д.***викладач кафедри обліку і оподаткування
Уманського національного університету садівництва***Olyadnichuk Natalia***Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Accounting and Taxation
Uman National University of Horticulture***Podlubna Olga***lecturer at the Department of Accounting and Taxation
Uman National University of Horticulture*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

IMPROVEMENT OF ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND CONTROL OF AGRICULTURAL PRODUCTION

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано процес організації обліку і контролю виробництва сільськогосподарської продукції. Визначено, що достовірне визнання продукції сільськогосподарського виробництва та її оцінювання мають здійснюватися відповідно до облікової політики підприємства в розрізі статей витрат, що формують виробничу собівартість виробленої продукції. Узагальнено, що забезпечення внутрішньогосподарського контролю виробництва сільськогосподарської продукції сприятиме формуванню належної обліково-інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень. Визначено, що процес фіксації виробництва сільськогосподарської продукції має забезпечувати точність та достовірність первинного обліку. У процесі організації обліку й контролю, а також пошуку шляхів її удосконалення важливо, щоби первинне відображення господарських операцій здійснювалося за кожною операцією технологічного процесу, а в кінці звітної періоду формуватиметься накопичувальний підсумок за видами робіт.

Ключові слова: організація обліку, внутрішньогосподарський контроль, сільськогосподарська продукція, справедлива вартість, собівартість.

АННОТАЦИЯ

В статье проанализирован процесс организации учета и контроля производства сельскохозяйственной продукции. Определено, что достоверное признание продукции сельскохозяйственного производства и ее оценивание должны осуществляться в соответствии с учетной политикой предприятия в разрезе статей расходов, формирующих производственную себестоимость произведенной продукции. Обобщено, что обеспечение внутривозвратного контроля производства сельскохозяйственной продукции будет способствовать формированию надлежащей учетно-информационной базы для принятия оптимальных управленческих решений. Определено, что процесс фиксации производства сельскохозяйственной продукции должен обеспечивать точность и достоверность первичного учета. В процессе организации учета и контроля, а также поиска путей ее совершенствования важно, чтобы первичное отражение хозяйственных операций осуществлялось по каждой операции технологического процесса, а в конце отчетного периода будет формироваться накопительный итог по видам работ.

Ключевые слова: организация учета, внутривозвратный контроль, сельскохозяйственная продукция, справедливая стоимость, себестоимость.

ANNOTATION

Agricultural products are recognized as an asset if it is probable that future economic benefits associated with the item will flow to the enterprise and the cost of the product can be measured reliably. Agricultural products, when initially recognized, are measured at fair value less estimated point-of-sale costs or at cost. The process of organization of accounting and control of agricultural production and the formation of accounting policies in this area of accounting have always been the focus of scientists and practitioners. However, given the significant achievements of scientists, the issues of evaluation of agricultural products, the organization of effective control over the use of stocks for the production of agricultural products and their accounting remain insufficiently studied and studied. Applying product valuation at a fair price will enable alternative decisions to be made more quickly. The process of controlling the production of agricultural products is an important component of the organization of accounting, because the results of control functions and on the basis of analysis can draw certain conclusions and make the necessary management decisions. Internal control is a type of economic control of the owner, which forms a systematic monitoring and verification of the effectiveness of the use of assets and liabilities of the enterprise. Careful coordination of efforts of all subjects of internal control provides reduction of expenditure of resources on the organization and carrying out of control. The introduction of internal control as a system of measures defined by the management of the enterprise and carried out at the enterprise is extremely important because it is able to provide administrative and management staff with the necessary economic information for management decisions. Reasonable recognition and reliable assessment of agricultural products should be carried out in accordance with the established classification and cost items (in accordance with the accounting policy of the enterprise), which form the cost of agricultural production. Ensuring internal control of agricultural production will contribute to the formation of an appropriate accounting and information base for making optimal management decisions. The level of economic efficiency of the business entity largely depends on the quality of cost management, provided by the proper organization of accounting and control, in order to analyze, identify deviations from the planned indicators and management decisions.

Key words: accounting organization, internal control, agricultural products, fair value, cost.

Постановка проблеми. Сільськогосподарська продукція визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством у майбутньому економічних вигід, пов'язаних з їх використанням, а їх вартість може бути достовірно визначена. Сільськогосподарська продукція за її первісного визнання оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, або за виробничою собівартістю відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (П(с)БО)16 «Витрати» [15]. Первісне визнання сільськогосподарської продукції відображається у тому звітному періоді, у якому вона відокремлена від біологічного активу. Сільськогосподарську продукцію після її первісного визнання оцінюють та відображають відповідно до П(с)БО 9 «Запаси» [14]. Сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи за їх первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Після оприбуткування біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю необхідно відобразити дохід (витрати) від первісного визнання. Такі доходи (витрати) визначаються як різниця між вартістю біологічних активів і сільськогосподарської продукції, оцінених за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, та витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями, що були понесені для отримання біологічних активів та сільськогосподарської продукції, тобто має місце невідповідність між справедливою вартістю та витратами, понесеними на виробництво різних видів біологічних активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація обліку й контролю виробництва сільськогосподарської продукції потребує постійного дослідження та вивчення актуальних питань, які виникають у сучасному економічному середовищі. Процес організації обліку й контролю виробництва сільськогосподарської продукції та питання формування облікової політики в цьому аспекті обліку завжди перебували в центрі уваги вчених-економістів і були висвітлені в працях науковців, таких як І.І. Бабіч [1], К.Л. Багрій [2], В.А. Дерій [3], Т.В. Косташ, А.А. Михалків [4], М.В. Коцупатрій, У.С. Гуцаленко [5], Н.В. Малютіна [6], У.О. Марчук [7], Я.І. Мулик, А.О. Цуркан [9], А.О. Пашніна [12], О.А. Подолянчук [13], Л.М. Сук [18]. Незважаючи на досить вагомий здобутки науковців, недостатньо дослідженими і вивченими залишаються питання оцінювання сільськогосподарської продукції, організації дієвого контролю використання запасів для виробництва сільськогосподарської продукції та її оприбуткування.

В процесі виробництва сільськогосподарської продукції суб'єкт підприємництва має керуватися споживчим попитом та рівнем насиченості продовольчого ринку, тому існує необхідність дослідження процесу аграрного вироб-

ництва задля забезпечення потреб споживачів та отримання прибутку. Окрім того, внутрішньогосподарський контроль та аналіз виробництва сільськогосподарської продукції мають забезпечити розкриття резервів та вдосконалення організації обліку задля чіткого й адресного відображення витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Н.В. Малютіна [6] у своїх дослідженнях здійснила розрахунки з калькулювання фактичної собівартості сільськогосподарської продукції рослинництва, що дало змогу більш ґрунтовано оцінити активи підприємства й відобразити їх у проміжному балансі, наочно продемонструвати порядок відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку та частково вирішити проблемні питання щодо оцінювання сільськогосподарської продукції під час застосування П(с)БО 30 «Біологічні активи».

Л.М. Сук [18] наголошує на тому, що оцінка продукції за справедливою вартістю допомагає визначити втрачену вигоду за умови, коли продукція власного виробництва споживається за фактичною собівартістю, а не за цінами її можливої реалізації. Застосування оцінки продукції за справедливою ціною, як вважає автор, дасть можливість оперативніше приймати альтернативні рішення: виробляти чи купувати, продавати чи обробляти далі. Продукція, яка виготовляється для власного внутрішньогосподарського споживання, як правило, є продовженням виробничого процесу і має оцінюватися на основі витрат.

Синтезуючи думки науковців, наголошуємо на тому, що їх більшість вважає процес контролю виробництва сільськогосподарської продукції вагомим складовою частиною організації обліку, оскільки за результатами контрольних функцій та на підставі аналізу можна зробити певні висновки й прийняти необхідні управлінські рішення. Так, І.І. Бабіч [1] вважає, що для забезпечення дієвості системи контролю сільськогосподарської підприємства мають віддавати перевагу методам фактичного контролю (інвентаризації, оглядам, технічному контролю тощо). К.Л. Багрій [2] зауважує, що у підприємствах не приділяється уваги орієнтації контролю на майбутнє у зв'язку з тим, що керівники підприємств і працівники обліково-економічних служб переважно працюють зі статистичними та обліковими даними минулих періодів. М.В. Коцупатрій та У.С. Гуцаленко [5] зазначають, що внутрішньогосподарський контроль разом із внутрішнім аудитом входить до системи внутрішнього контролю. У.О. Марчук [7] визначає внутрішньогосподарський контроль як вид економічного контролю власника, що формує систематичне спостереження та перевірку ефективності використання активів та зобов'язань підприємства, виробництва за найменших витрат, повне збереження майна, законність та доцільність господарських операцій і процесів, що здійснюється керівництвом

підприємства або уповноваженою ним посадовою особою. Виважена координація зусиль усіх суб'єктів внутрішньогосподарського контролю забезпечує зниження витрачання ресурсів на організацію та проведення контролю.

В.А. Дерій [3] вважає, що під час виробництва сільськогосподарської продукції необхідно контролювати витрати на мінеральні добрива, послуги й роботи, нафтопродукти, насіння та посадковий матеріал, а у тваринництві – на корми (за видами та місцем виробництва), роботи й послуги, іншу продукцію сільського господарства (за її видами). Контрольна діяльність за витратами на виробництво продукції (робіт, послуг) у сільськогосподарських підприємствах має бути спрямована на застосування методів контролю, які б забезпечували надійне попередження і своєчасне виявлення фактів господарських порушень, пов'язаних з використанням запасів.

Я.І. Мулик та А.О. Цуркан [9] зазначають, що запровадження внутрішньогосподарського контролю як системи заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних на підприємстві задля ефективного виконання всіма працівниками своїх обов'язків із забезпечення правильного проведення господарських операцій з дотриманням їх законності та економічної доцільності за сучасних умов господарювання, є надзвичайно важливим, оскільки спроможне забезпечити адміністративно-управлінський персонал необхідною економічною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Для проведення належного контролю й аналізу виробництва сільськогосподарської продукції низка науковців, зокрема Г.М. Пасемко [11], А.О. Пашніна [12], О.Й. Юрківський [19], Г.В. Ярова [20], вважають необхідною організацію належного управлінського обліку в кожному підприємстві, оскільки саме завдяки йому реальною є можливість здійснити належний контроль та аналіз виробництва сільськогосподарської продукції. Система управлінського обліку призначена для вирішення внутрішніх завдань управління підприємством, оскільки для цього необхідна детальна інформація, що враховує технологію й організацію саме цього підприємства. Кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву в досягненні стратегічної цілі підприємства.

Отже, аналіз наукових напрацювань доводить, що правильне визнання та достовірне оцінювання сільськогосподарської продукції мають здійснюватися відповідно до встановленої класифікації та статей витрат (відповідно до облікової політики підприємства), що формуєть собівартість виробництва аграрної продукції. Забезпечення внутрішньогосподарського контролю виробництва сільськогосподарської продукції сприятиме формуванню належної обліково-інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних та практичних аспектів з питань удосконалення організації обліку й контролю виробництва сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень економічної ефективності діяльності суб'єкта підприємництва значною мірою залежить від якості управління витратами, що забезпечується належною організацією бухгалтерського обліку й контролю задля здійснення аналізу, виявлення відхилень від планових показників та прийняття управлінських рішень.

Відповідно до П(с)БО 30 «Біологічні активи» [16], сільськогосподарська продукція має оцінюватися за справедливою вартістю, а незавершене виробництво – за виробничою собівартістю (рис. 1).

Отже, суб'єкти підприємництва мають альтернативні варіанти (визначені обліковою політикою підприємства) для оцінювання виробленої сільськогосподарської продукції. Управління якістю сільськогосподарської продукції є невід'ємною частиною системи управління підприємством. Результати дослідження стану обліково-економічної інформації свідчить про те, що показники якості в первинних документах, документах аналітичного і синтетичного обліку та звітності відображені недостатньо повно, а саме без урахування сучасних вимог до міжнародних стандартів якості продукції. Для покращення організації обліку й контролю виробництва сільськогосподарської продукції необхідно підвищити значимість управлінського обліку щодо накопичення витрат виробництва та їх структурного аналізу задля формування необхідної інформації та прийняття управлінських рішень.

З огляду на документальне забезпечення обліку виробництва сільськогосподарської продукції потребують удосконалення форми первинних документів, що сприятиме скороченню затрат праці на їх складання та оброблення. Точність та достовірність первинного обліку важливі, оскільки на основі первинної документації ведеться аналітичний і синтетичний облік, складається фінансова звітність, здійснюються планування сільськогосподарського виробництва та управління ним. Так, первинний облік виробництва сільськогосподарської продукції доцільно організувати так, щоб за кожною операцією технологічного процесу можна було одержати підсумки, згрупувати відповідні роботи в операції, а останні – в цикли (періоди) відповідно до технологічного процесу, який має своє відображення в технологічних картах, а в кінці місяця підбити підсумок загалом за видами робіт для складання Звіту.

Постійної уваги потребує таке поняття, як «собівартість виробленої продукції», а також її складові частини та структурне співвідношення статей витрат задля оптимізації та зниження рівня собівартості. Досить вагомими у структурі

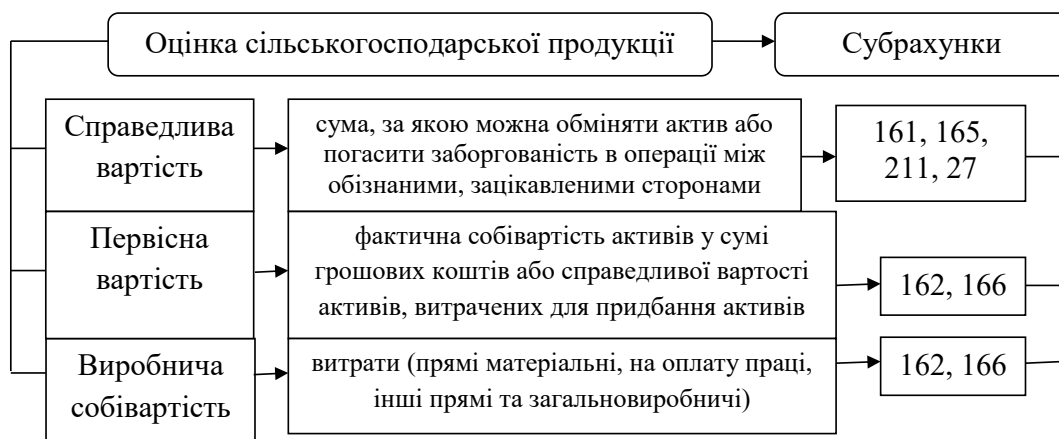

Рис. 1. Оцінка сільськогосподарської продукції

Джерело: сформовано авторами

собівартості є статті «Насіння і садивний матеріал» (у галузі рослинництва), «Корми» (в галузі тваринництва). Вважаємо за доцільне проаналізувати ті витрати, які списують на ці статті.

Задля проведення оперативного аналізу відхилення витрат, що виникають у результаті зміни технологій виробництва, а також змін у протіканні нормального технологічного процесу, які можуть негативно або позитивно вплинути на собівартість продукції, запропоновано застосовувати Журнал оперативного обліку витрат запасів на виробництво сільськогосподарської продукції за аналітичними рахунками. Ведення цього документа забезпечить отримання суб'єктивних даних щодо відхилень запланованих заходів. Підсумкові дані Журналу уза-

гальнюються в накопичувальних відомостях. Для вдосконалення процесу організації обліку виробництва сільськогосподарської продукції доцільно чітко виокремити об'єкти витрат галузі з урахуванням характеру виробництва та структури суб'єкта підприємництва (рис. 2).

В сучасних умовах господарювання для оптимізації процесу виробництва сільськогосподарської продукції внутрішньогосподарський контроль забезпечує зв'язок між керівництвом та безпосередніми учасниками всіх господарських процесів, що відбуваються на підприємстві. Внутрішньогосподарський контроль – це система заходів підвищення ефективності діяльності, яка стосується внутрішніх процесів, що відбуваються на підприємстві, для надання

Рис. 2. Групування об'єктів обліку витрат виробництва в системі управління підприємством

Джерело: сформовано авторами

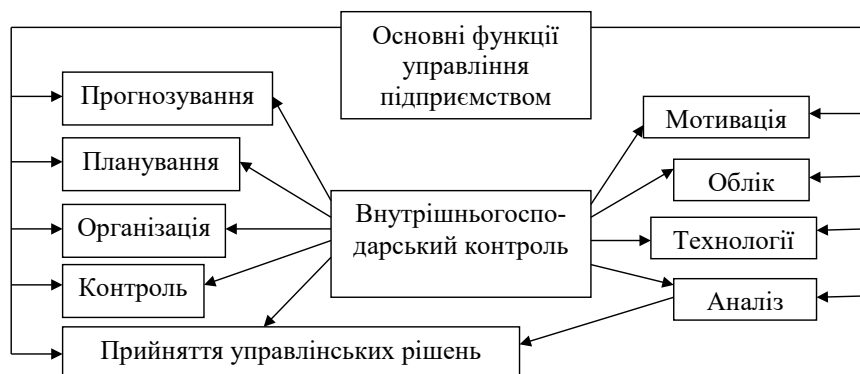

Рис. 3. Організація внутрішньогосподарського контролю та його зв'язок із системою управління підприємством

Джерело: сформовано авторами

внутрішнім користувачам інформації, яка буде використовуватися в процесі прийняття управлінських рішень. Місце внутрішньогосподарського контролю та його зв'язок із системою управління наведено на рис. 3.

Організований внутрішньогосподарський контроль виробництва сільськогосподарської продукції має забезпечувати керівників усіх рівнів оперативною та достовірною інформацією для планування, аналізу та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Належна організація внутрішнього контролю передбачає здійснення таких дій:

- контроль за дотриманням виконання управлінських рішень усіма структурними підрозділами підприємства;
- надання доцільної довідкової інформації керівникам усіх рівнів управління;
- порівняння поточних показників діяльності підприємства з минулими за відповідними періодами;
- оцінювання відхилень, отриманих у процесі аналізу, що дає змогу встановити чинники впливу на результативні показники, визначити шляхи подолання кризових явищ;
- забезпечення збереження майна підприємства;
- пошук альтернативних рішень, розроблення та впровадження пропозицій щодо вдосконалення процесу виробництва сільськогосподарської продукції, можливостей використання інноваційних технологій;
- контроль за дотриманням законності здійснюваних господарських операцій, виконанням вимог внутрішніх положень підприємства.

Внутрішньогосподарський контроль, рекомендований для запровадження суб'єктами підприємництва, не є основною функцією управління, але він є невід'ємною складовою частиною контролю загалом, оскільки без нього неможливі цілісне управління підприємством та повноцінна організація його діяльності.

Висновки. Належна організація обліку і контролю виробництва сільськогосподарської продукції в підприємствах аграрного бізнесу забезпечить підвищення рівня координації

процесів планування, обліку, аналізу, контролю й регулювання сільськогосподарської діяльності, що дасть змогу підвищити якість управлінських рішень та ефективність системи управління підприємством. Алгоритм поетапного запровадження внутрішньогосподарського контролю в підприємстві дасть змогу синхронно з бухгалтерським обліком відстежувати процес виробництва та оприбуткування сільськогосподарської продукції, виявляти фактичні відхилення від нормативних показників, аналізувати причини та наслідки таких явищ і приймати виважені управлінські рішення.

Сучасне економічно-правове середовище вимагає забезпечення якісного процесу організації внутрішньогосподарського контролю усіма суб'єктами підприємництва як системи заходів, визначених управлінським персоналом та здійснюваних на підприємстві задля ефективного виконання усіма працівниками своїх обов'язків щодо забезпечення правильного відображення господарських операцій з дотриманням їх законності та економічної доцільності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабіч І.І. Внутрішньогосподарський контроль та страхування ризиків сільськогосподарського виробництва. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2012. Вип. 9(33). Ч. 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En_oif/2012_9_1/3.pdf (дата звернення: 18.11.2020).
2. Багрій К.Л. Важливість проведення внутрішньогосподарського контролю в сучасних кризових умовах господарювання. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2012. Вип. 9(33). Ч. 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_1/4.pdf (дата звернення: 19.11.2020).
3. Дерій В.А. Методи внутрішньогосподарського контролю за витратами на виробництво у сільськогосподарських підприємствах. *Сталій розвиток економіки*. 2013. № 1. С. 254–258.
4. Косташ Т.В., Михалків А.А. Місце управлінського обліку в системі інформаційного забезпечення менеджменту. *Інтернаука. Серія : Економічні науки*. 2020. № 5. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-5-5974> (дата звернення: 13.11.2020).

5. Коцупатрий М.В., Гуцаленко У.С. Внутрішньогосподарський контроль: організаційні аспекти та класифікаційні ознаки. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 433–436.
6. Малютіна Н.В. Облік сільськогосподарської продукції: визнання та оцінка. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 8. С. 36–44. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/oblik-silskogospodarskoi-produkcii-viznannya-taocinka.html> (дата звернення: 21.11.2020).
7. Марчук У.О. Сутність внутрішньогосподарського контролю: теоретичні засади та наукові підходи. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 4. С. 89–91.
8. Методичні рекомендації з обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України від 1 грудня 2005 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc> (дата звернення: 14.11.2020).
9. Мулик Я.І., Цуркан А.О. Внутрішньогосподарський контроль в системі управління сільськогосподарським підприємством. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/66.pdf (дата звернення: 24.11.2020).
10. Мулик Т.О. Організація внутрішнього контролю в системі управління оподаткуванням. *Економіка, фінанси та управління: проблеми та сучасні шляхи розвитку* : матеріали підсумкової міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 25-26 грудня 2015 р.). ГО «Львівська економічна фундація». Львів : ЛЕФ, 2015. С. 102–105.
11. Пасемко Г.М. Бухгалтерський облік як інформаційний ресурс управління витратами підприємства. *Наукові читання : науково-теоретичний збірник*. Т. 3. Житомир : ЖНАЕУ, 2014. С. 82–84.
12. Пашніна А.О. Формування облікової інформації в управлінському обліку в умовах використання інформаційно-комп'ютерних технологій. *Інтернаука. Серія : Економічні науки*. 2019. № 12. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-12-5431> (дата звернення: 25.11.2020).
13. Подолянчук О.А. Внутрішньогосподарський контроль у діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2010. № 1. С. 109–112.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751%2D99&p=154500791191400> (дата звернення: 21.11.2020).
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 // База даних «Законодавство України». URL: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/operegulations/6600> (дата звернення: 23.11.2020).
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005р. № 790 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1456-05> (дата звернення: 24.11.2020).
17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14&p=1306925324> (дата звернення: 22.11.2020).
18. Сук Л.М. Облік сільськогосподарської продукції. *Цифрова економіка: тренди та перспективи*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. С. 201–203.
19. Юрківський О.Й. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2014. № 1. С. 93–95.
20. Ярова Г.В. Обумовленість виникнення та сучасний стан внутрішньогосподарського контролю на підприємствах України. *Інноваційна економіка*. 2018. № 11(37). С. 274–276.

REFERENCES:

1. Babich I.I. (2012) Vnutrishnjogospodarskyj kontrolj ta strakhuvannja ryzykiv siljskogospodarskogho vyrobnyctva [Internal control and insurance of risks of agricultural production]. *Ekonomichni nauky. Serija "Oblik i finansy"* [Economic sciences. Accounting and Finance Series]: zb. nauk. pracj, vol. 9(33), ch. 1. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En_oif/2012_9_1/3.pdf (accessed 18 November 2020).
2. Baghrij K.L. (2012) Vazhlyvistj provedennja vnutrishnjogospodarskogho kontrolju v suchasnykh kryzovykh umovakh goshpodarjvannja [The importance of internal control in today's crisis management]. *Ekonomichni nauky. Serija "Oblik i finansy"* [Economic sciences. Accounting and Finance Series]: zb. nauk. pracj, vol. 9(33), ch. 1. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_1/4.pdf (accessed 19 November 2020).
3. Derij V.A. (2013) Metody vnutrishnjogospodarskogho kontrolju za vytratamy na vyrobnyctvo u siljskogospodarskykh pidpryemstvakh [Methods of internal control over production costs in agricultural enterprises]. *Stalij rozvytok ekonomiky* [Sustainable economic development], no. 1, pp. 254–258.
4. Kostash T.V., Mykhalkiv A.A. (2020) Misce upravlynskogho obliku v systemi informacijnogho zabezpechennja menedzhmentu [The place of management accounting in the management information system]. *Internauka. Serija "Ekonomichni nauky"* [Interscience. Series "Economic Sciences"] (electronic journal), no. 5. Available at: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-5-5974> (accessed 13 November 2020).
5. Kocupatryj M.V., Ghucalenko U.S. (2010) Vnutrishnjogospodarskyj kontrolj: orghanizacijni aspekty ta klasyfikacijni oznaky [Internal control: organizational aspects and classification features]. *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], vol. 6. pp. 433–436.
6. Maljutina N.V. (2012) Oblik siljskogospodarskoji produkciji: vyznannja ta ocinka [Accounting for agricultural products: recognition and evaluation]. *Oblik i finansy APK* [Accounting and finance of agro-industrial complex], no. 8, pp. 36–44. Available at: <http://magazine.faaf.org.ua/oblik-silskogospodarskoi-produkcii-viznannya-taocinka.html> (accessed 21 November 2020).
7. Marchuk U.O. (2011) Sutnistj vnutrishnjogospodarskogho kontrolju: teoretychni zasady ta naukovі pidkhody [The essence of internal control: theoretical principles and scientific approaches]. *Oblik i finansy APK* [Accounting and finance of agro-industrial complex], no. 4, pp. 89–91.
8. Metodychni rekomendacij z obliku vytrat i kaljkuljuvannja sobivartosti produkciji (robit, poslugh) siljskogospodarskykh pidpryemstv (2005): Nakaz Ministerstva aghrarnoji polityky Ukrajiny vid 01.12.2005. Available at: <http://zakon.nau.ua/doc> (accessed 14 November 2020).
9. Mulyk Ja.I., Curkan A.O. (2018) Vnutrishnjogospodarskyj kontrolj v systemi upravlinnja siljskogospodarskyim pidpryemstvom [Internal control in the management system of an agricultural enterprise]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], no 3. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/66.pdf (accessed 24 November 2020).
10. Mulyk T.O. (2015) Orghanizacija vnutrishnjogho kontrolju v systemi upravlinnja opodatkuvannjam [Organization of internal control in the tax management system]. *Ekonomika, finansy ta upravlinnja : problemy ta suchasni shlyakhy rozvytku* [Economics, finance and management: problems and modern ways

- of development]: materialy pidsum. mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Ljviv, 25-26 ghrudnja 2015). GhO "Ljvivs'jka ekonomichna fundacija". Ljviv: LEF, pp. 102–105.
11. Pasemko Gh.M. (2014) Bukhghalters'jkyj oblik jak informacijnyj resurs upravlinnja vytratamy pidpryjemstva [Accounting as an information resource for enterprise cost management]. Naukovi chytannja: nauk.-teoret. zbirnyk [Scientific readings]. Zhytomyr: ZhNAEU, t. 3, pp. 82–84.
 12. Pashnina A.O. (2019) Formuvannja oblikovoji informaciji v upravlins'jkomu obliku v umovakh vykorystannja informacijno-komp'juternykh tekhnologhij [Formation of accounting information in management accounting in the conditions of using information and computer technologies]. *Internauka. Serija "Ekonomichni nauky"* [Inter-science. Series "Economic Sciences"] (electronic journal), no 12. Available at: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-12-5431> (accessed 25 November 2020).
 13. Podoljanchuk O.A. (2010) Vnutrishnjoghospodars'jkyj kontrolj u dijaljnosti siljs'jkoghospodars'jkykh pidpryemstv [Internal control in the activities of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK* [Economics of agro-industrial complex], no. 1, pp. 109–112.
 14. Polozhennja (standart) bukhhalters'jkogho obliku 9 "Zapasy" (1999) : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 20.10.99, no. 246. Baza danykh Zakonodavstvo Ukrainy. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751%2D99&p=154500791191400> (accessed 21 November 2020).
 15. Polozhennja (standart) bukhhalters'jkogho obliku 16 "Vytraty" (1999): Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31.12.1999, no. 318. Baza danykh "Zakonodavstvo Ukrainy". Available at: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/6600> (accessed 23 November 2020).
 16. Polozhennja (standart) bukhhalters'jkogho obliku 30 "Biologhichni aktyvy" (2005) : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 18.11.2005, no. 790. Baza danykh "Zakonodavstvo Ukrainy". Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1456-05> (accessed 24 November 2020).
 17. Pro bukhhalters'jkyj oblik ta finansovu zvitnistj v Ukraini (1999): Zakon Ukrainy vid 16.07.1999, no. 996-XIV. Baza danykh Zakonodavstvo Ukrainy. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14&p=1306925324> (accessed 22 November 2020).
 18. Suk L.M. (2018) Oblik siljs'jkoghospodars'jkoji produkciji [Accounting for agricultural products]. *Cyfrova ekonomika: trendy ta perspektyvy* [Digital economy: trends and prospects]: mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf. Ternopilj: Osadca Ju.V., pp. 201–203.
 19. Jurkiv's'jkyj O.J. (2014) Rolj upravlins'jkogho obliku v pidvyshhenni efektyvnosti funkcionuvannja siljs'jkoghospodars'jkykh pidpryemstv [The role of management accounting in improving the efficiency of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK* [Economics of agro-industrial complex], no. 1, pp. 93–95.
 20. Jarova Gh.V. (2018) Obumovlenistj vynyknennja ta suchasnyj stan vnutrishnjoghospodars'jkogho kontrolju na pidpryemstvakh Ukrainy [Conditionality and current state of internal control at the enterprises of Ukraine]. *Innovacijna ekonomika* [Innovative economy], no. 11(37), pp. 274–276.